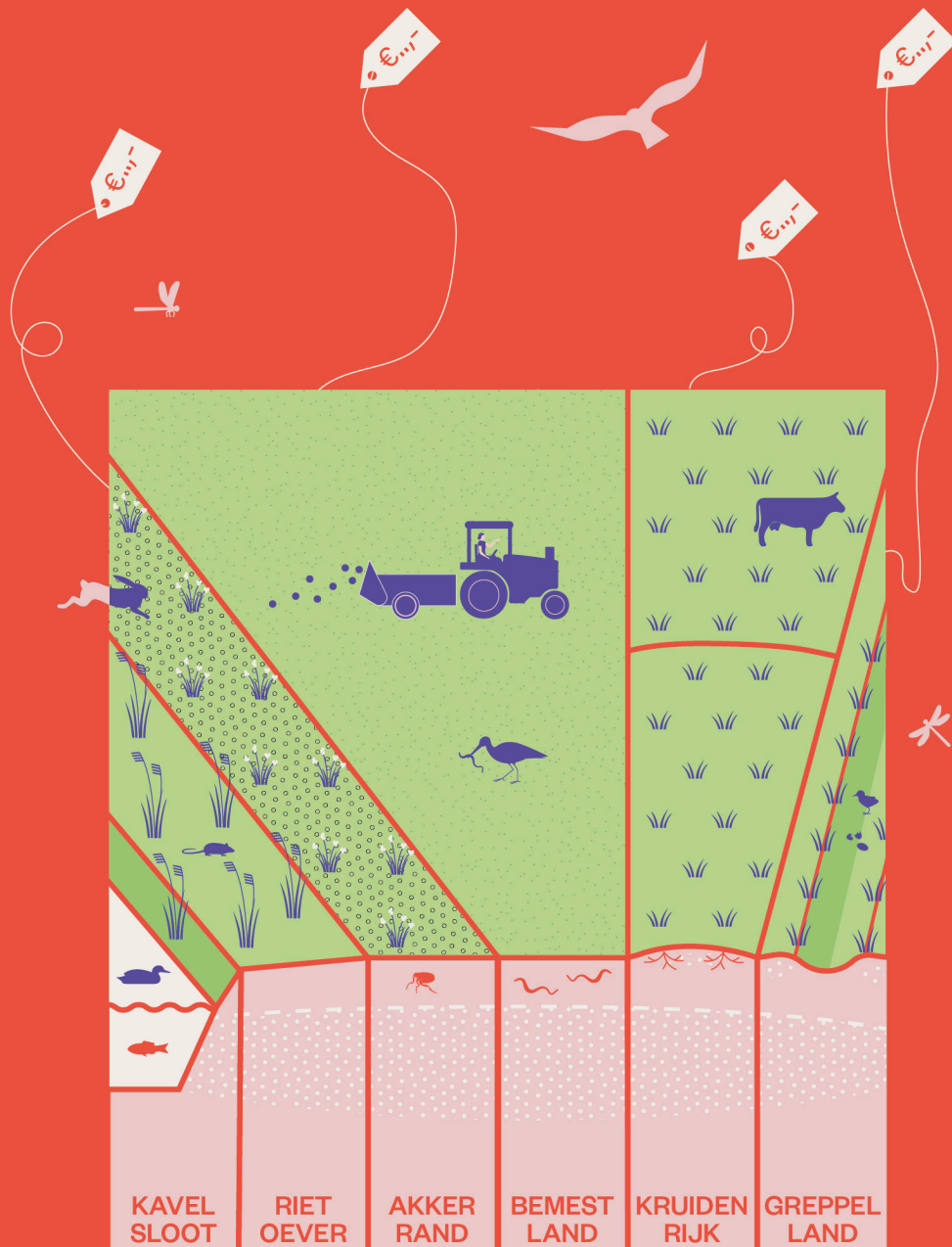

'Ik ben een boerenzoon,' vertelt een bezoeker uit Sauwerd na afloop van de derde kennisavond. 'Maar ik houd ook veel van de natuur.' We staan in kleine plukjes verspreid over de kerk na te kletsen, voordat we ieder de spekgladde wegen weer op moeten. De man legt uit dat hij dat laatste er vaak bij zegt, omdat hij anders misschien vragende blikken krijgt.

Waarom moet een boerenzoon zeggen dat hij van de natuur houdt? Het is een raadsel, want boer en natuur zijn niet de tegenstelling die er in het publieke debat soms van wordt gemaakt. Neem de grutto. Erik Meijles merkte vanuit de zaal op dat de weidevogel, hét symbool van de natuurbescherming, hier door de velden struint omdat we zijn gaan boeren. De grutto is natuur en landbouw ineen. Ook Mans Schepers vertelde hoe in het gebied tussen Wad en Stad het onderscheid tussen natuur en boerenland zelden een rol speelde. Hoe het landschap erbij lag, was altijd het gevolg van de manieren waarop bewoners er boerden en leefden.

De tegenstelling tussen boer en natuur helpt niet. Tussen Wad en Stad is eerder sprake van 'boeren-natuur', een term die zowel Mans als Jacomijn Pluimers inbrengen tijdens deze avond.

Dat betekent niet dat er geen problemen zijn, want er zijn wel degelijk tegengestelde belangen. Zo zijn diverse, kleine percelen goed voor planten en dieren. Ze geven ook het karakteristieke uiterlijk aan het gebied, dat volgens Leon Vonck bekend staat om de diversiteit. Ook Marcel Rijkers vertelt dat zijn melkveebedrijf Koepon, met 250 hectare land een grote onderneming, maar liefst 90 verschillende percelen heeft. 'Wil je alleen op grote percelen boeren, dan kun je beter naar Oost-Groningen', aldus Rijkers, die de verscheidenheid koestert.

Grote, egale percelen zorgen er aan de andere kant voor dat boeren met grote machines het land op kunnen. En met enkel raaigras in de grond haal je meer eiwitten uit het land zodat de koeien meer melk geven. Ook dat, zegt Rijkers, is voor hem belangrijk.

De
Vier
Kennis
avonden.

Diversiteit en egalisering: het zijn twee tegenstelde krachten in het landschap. En het lastige probleem waar het deze avond over ging is dat het één direct geld oplevert, terwijl het ander op de korte termijn geld kost. Greppels eruit, sloten weg, raaigras erin: gelijkmaken verhoogt meteen de opbrengst. Maar houd je het landschap divers, dan kost dat eerst geld. De voordelen daarvan, waaronder een gezonde en waterdoorlatende bodem, nemen langer de tijd om zich uit te betalen.

Het is hierdoor geen wonder dat het veel over geld ging. Hoe kunnen boeren betaald krijgen voor het behouden van sloten, greppels en kruidenrijke graslanden – kortom voor het opgeven van directe efficiëntie? Er zijn verschillende manieren waarop je aanspraak kunt maken op subsidies, vertelt Leon, maar dat gaat de afgelopen jaren steeds moeilijker. Hij wil zekerheid, maar continu veranderend beleid zit dat in de weg. Zo komt het voor dat de precieze vergoeding voor een ecologische maatregel pas in het voorjaar definitief is, terwijl de meeste boeren al rond oktober hun bouwplannen maken. Met wat pech staat je begroting al uit het lood voordat het jaar goed en wel begonnen is.

Leon denkt graag vooruit, maar komt daar nu niet aan toe. Het huidige beleid mist volgens hem maatwerk, want uiteindelijk weet de boer het beste wat wel en niet werkt in zijn of haar grond. Een hoopvolle ontwikkeling is daarom de gebiedsofferte waar Jacomijn over vertelde. Boeren uit Middag-Humsterland bedenken daarmee zelf welke maatschappelijke diensten ze kunnen leveren en welke prijs daaraan moet hangen, om dit vervolgens voor te stellen aan provincie en waterschap. Boeren die het landschap beheren, het is eigenlijk een eeuwenoud recept.

Tekst en beeld is gemaakt door team Landscape Collected, als reflectie op de derde kennisavond van 't Wad tot Stad. Kijk voor het hele proces op www.landschapswerkplaats.nl